



# Eko klöverfrö

Nr 4 - Juli 2011

## ”Snart” dags för skörd!

Det finns många saker att tänka på inför den kommande skörden. I bilaga 1 finns en tabell över ogräs som ger besvär vid rensning av klöverfröet. Plocka om möjligt bort besvärligt ogräs innan skörd enligt besiktningssprotokollet. När klöverfröet ska torkas så tänk på att torka ner dem till max 10 procent vattenhalt (se avsnitt om torkning). Frö suger till sig vatten från luften efter torkningen. Kolla vattenhalten innan leverans!

## Anteckna bästa pollineringsdagen!

**Tabell 1.** Dagar från bästa pollineringsdagen till strängläggning respektive direktskörd i klöverfrö. Alsikeklöver placerar sig någonstans mellan vit- och rödklöver men det finns ingen tumregel.

| Art       | Strängläggning | Direktskörd |
|-----------|----------------|-------------|
| Vitklöver | 28             | (35)        |
| Rödklöver | 40-45          | 50-55       |

## Stränglyftning

Om det kommer regn på den stränglagda grödan är det aktuellt att lyfta strängarna strax innan tröskning. Det kan dock vara svårt att hitta en stränglyftare. På Bornholm gör Nexø Smede- og maskinforretning (0045 56492045) stränglyftare (”skårløftere”) på beställning under vinterhalvåret. På södra Jylland säljer KT Maskiner ([www.ktmaskiner.dk](http://www.ktmaskiner.dk)) en bandstränglyftare av holländsk modell.

Se stränglyftare i aktion i ängsgröe och rödklöver: <http://www.svenskraps.se/vallfrodemo-2009/01.asp>.

## Tips inför klöverfröskörden

Skördetröskan ställs in enligt instruktionsbok, egna erfarenheter och odlingsvägledningarna på [www.jordbruksverket.se/ekovallfro](http://www.jordbruksverket.se/ekovallfro) och [www.svenskraps.se](http://www.svenskraps.se).

## Skörd av vitklöver och alsikeklöver

Vitklöver och alsikeklöver är fröslag som i ekologisk odling nästan alltid strängläggs med knivbalk. Strängläggning har fungerat både torra och fuktiga år.

Torra år så inväntar man rätt tidpunkt för strängläggning cirka 28 dagar efter bästa pollineringsdagen. En regnig sommar så invänta ett stabilt väder och stränglägg då oavsett om det är 24 eller 30 dagar efter bästa pollineringsdagen. Strängen ska normalt torka 4-7 dagar men även efter 2-3 dagar kan man försöka tröska strängen vid risk för regn. I perioder med ostabilt väder kan man stränglägga i omgångar – stränglägg inte mer än det går att skörda på en dag.

2007 började en del vitklöver att gro i fält. Ser man detta bör man få lite panik! Hittas groddar i fält så stränglägg så fort som möjligt. Vitklöver som är stränglagd regniga år får nästan alltid lyftas innan tröskning.

Ungefär vart 10:e år är putsad vitklöver för kort att stränglägga. Man kan då skörda med slaghack, samla växtmaterialet i en vagn och sen ösa in i tröskan - det går men är mycket arbete. Mycket torra år har en del odlare kunnat tröska direkt med bra resultat.

## Skörd av rödklöver

Rödklöver går att skörda direkt torra och fina höstar. Då skall fältet mogna av jämnt och mycket lite gröna blad får finnas.

Normalt måste man dock stränglägga ekologisk rödklöver med en knivbalk eller rotorbalk med 5-6 tallrikar.

Strängen ska normalt torka 4-7 dagar men även efter 2-3 dagar kan man försöka tröska strängen vid risk för regn. Erfarenheterna från de senaste åren är att det var bäst att vara lite ”het på gröten” vid skörd av strängen. Det är bättre att få rödklövern att efter mogna på torken än att skörden uteblir. **Stränglägg hellre två dagar för tidigt än två dagar för sent!** Strängläggningen ska göras när 60-80 procent av blomhuvudena är fullmogna.

Tidigare ansåg man att cirka 80 procent av blomhuvudena skulle vara mogna innan strängläggning, men nya norska försök visar att vare sig skörd eller kvalitet minskar vid strängläggning när 60 procent av blom-huvudena är mogna. Det finns alltså ett större ”skördefönster” än vi tidigare har trott.

När klöverplantan är mogen är blomhuvudet brunt och blomstjälken kantig och intorkad någon cm under blomhuvudet. Fröna är relativt hårda och har gul till violett färg. Om de flesta frön är gröna är det för tidigt!

### ***Se upp med tetraploid rödklöver och Bjursele!***

Tusenkorntvikt för tetraploida sorter är cirka 2,7 gram och för diploida cirka 1,8 gram. Skillnaden i fröstorlek på hela 50 procent, gör att man måste vara extra försiktig när man skördar tetraploid rödklöver för att inte skada fröna. I alla tröskmanualer gäller grundinställningarna diploid rödklöver. Målsättningen är inte att tröska rödklövern helt ren – det är bra för grobarheten i både diploida och tetraploida sorter av rödklöver med en del ”hylsor” i fröråvaran. Lämplig renhet är 70 till 75 procent. Även risken för spill minskar när klövern skördas med en del hylsor. Rensningskostnaden är liten i förhållande till fröpriset. Bjursele mognar sent och har många halvmogna frön vid skörd som lätt kan skadas. De skadade frön kallas ”abnorma groddar” i analysen.

### **Diploid rödklöver:**

*Cylindervarvtal:* Högsta periferihastighet: 25-30 m/sek som normalt motsvarar 1000-1100 varv/minut.

*Slagsko:* i framkanten 6-8 mm och i bakkanten 3-4 mm.

*Översåll:* lamellsåll 10 mm.

*Undersåll:* lamellsåll ca 3 mm eller rundsåll 3-5 mm.

### **Tetraploid rödklöver:**

*Cylindervarvtal:* Högsta periferihastighet: 20-25 m/sek som normalt motsvarar 900-1000 varv/minut.

*Slagsko:* i framkanten 8-10 mm och i bakkanten 4-6 mm.

*Översåll:* lamellsåll 10 mm. *Undersåll:* lamellsåll cirka 3 mm eller rundsåll 3-5 mm.

BO CHRISTIANSSON  
& THORSTEN R. PEDERSEN

### **Torkning och lagring av vallfrö**

På [www.jordbruksverket.se/ekovallfro](http://www.jordbruksverket.se/ekovallfro) och [www.svenskraps.se](http://www.svenskraps.se) finns bra artiklar om torkning och lagring av klöverfrö.

### ***Lufta alltid klöverfröna direkt!***

Fröna får under inga omständigheter ligga i tanken eller vagnen en halv eller hel dag utan att luftas. Det är viktigt att först lufta fröna med kall luft under 2-3 dygn tills vattenhalten är mindre än 20 procent innan man tillsätter värme. Tillsätt aldrig mer än 5 °C i tillsats-värme och partiet får aldrig bli varmare än cirka 35 °C. Sträva efter att fröna ska vara torkade till lagringsduglig vattenhalt på högst 14 dagar.

Torka ner fröet till minst 10 procent om du ska lagra fröet. Frövikten korrigeras efter vattenhalt enligt branschavtalet så det kostar inte pengar att ligga ett par procent under. Det blir däremot dyrt om vattenhalten är högre än 12 procent vid leverans.

Redaktion:  
Thorsten Rahbek Pedersen, Jordbruksverket, Alnarp  
tfn 040-41 52 82, e-post: [thorsten.pedersen@jordbruksverket.se](mailto:thorsten.pedersen@jordbruksverket.se)

Gunilla Larsson, Svensk raps  
e-post: [gunilla.larsson@svenskraps.se](mailto:gunilla.larsson@svenskraps.se)

Tore Dahlquist, Lantmännen Lantbruk  
e-post: [tore.dahlquist@lantmannen.com](mailto:tore.dahlquist@lantmannen.com)

